

Stori Ysbrydion y Nadolig

Yn ein gweithdy **Nadolig yng Nghymru adeg Oes Fictoria**, dechreuom edrych ar rai o'r rhesymau pam y daeth y stori ysbrydion mor boblogaidd ym Mhrydain adeg Oes Fictoria.

- Papur newydd: wrth i dechnoleg argraffu ddod yn rhatach diolch i'r chwyldro diwydiannol, tyfodd cylchrediad papurau newydd yn gyflym. Ym 1815, cynhyrchwyd 5000 o gopiâu o bob rhifyn o The Times. Erbyn 1851 roedd hyn wedi cynyddu i 40 000. Roedd straeon ysbrydion yn ffordd wych o lenwi colofnau papurau newydd gan eu bod yn gyffrous, yn hawdd eu hystemyn ac nid oedd yr awduron yn cael eu talu'n dda. O ganlyniad, dechreuodd llawer o bapurau newydd eu hargraffu a thyfodd eu poblogrwydd.
- Gwas: roedd y chwyldro diwydiannol yn golygu bod mwy o bobl yn mynd yn gyfoethog ac yn gallu fforddio cyflogi gweision. Roedd llawer o'r gweision hyn yn teimlo'n anesmwyth ynghylch y cartrefi mawr, mawreddog yr oeddent yn gweithio ynddynt. Roedd gan lawer o gartrefi Oes Fictoria hefyd risiau cefn a lloriau at ddefnydd y gweision, a olygai y gallent ymddangos yn ddirybudd ar unrhyw adeg. Roedd yr amgylchiadau hyn yn ysbrydoli llawer o straeon ysbrydion.
- Séance: roedd ysbrydegaeth ar led ar draws y byd o ganol y bedwaredd ganrif ar bymtheg. Daeth cyfathrebu â'r meirw yn fwyfwy poblogaidd a gwnaeth y cyfrwng lawer o arian. Roedd yr obsesiwn hwn gyda'r ocwlt yn bwydo cariad pobl Prydain at straeon ysbrydion.
- Goleuadau nwy: roedd y golau a oedd yn fflicio mewn cartrefi ac ar strydoedd yn ei gwneud yn hawdd dychmygu presenoldeb ysbrydion. Weithiau, arweiniodd goleuadau nwy mewn cartrefi at rithwelediadau ymhlith trigolion, oherwydd y nwyon gwenwynig a oedd yn cael eu rhyddhau.
- Radio: roedd dyfeisiadau newydd y radio a'r ffôn yn codi ofn ar lawer o bobl. Gyda lleisiau heb gorff yn dod i mewn i'r cartref am y tro cyntaf, hawdd oedd dangos mai lleisiau'r meirw oedden nhw mewn gwirionedd.
- Ffotograffiaeth ysbrydion: gwnaeth ffotograffydd o'r enw William Mumler elwa ar y diddordeb newydd mewn ffotograffiaeth ac ysbrydegaeth drwy ddyfeisio techneg sy'n datblygu i osod delwedd actor y tu ôl i bwnc y ffotograff, y credid ei fod yn ddelwedd o rywun annwyl marw. Dim ond pan ddechreuodd pobl sylwi ar yr un actorion a ymddangosodd mewn nifer o ffotograffau y cafodd ei ddal allan!

Gweithgaredd a awgrymir

- Gofynnwch i'ch disgyblion weld beth mae'r lluniau hyn yn ei gynrychioli ynghylch pam y tyfodd y stori ysbrydion mewn poblogrwydd.
- Cyfeiriwch yn ôl at y gweithdy: pam y tybiwyd bod y Nadolig yn amser da i adrodd straeon ysbrydion?
- Y goleuadau tywyll, oer, sy'n neidio, aros i fyny yn hwyr ac ati yn creu'r awyrgylch perffaith.
- Tueddiadau wedi'u cychwyn gan A Christmas Carol.
- Gofynnwch i'ch disgyblion ddefnyddio un o'r lluniau ysgogi i ysbrydoli eu stori ysbrydion Nadolig eu hunain. Efallai y byddwch am iddynt gwblhau hyn yn unigol fel darn o waith ysgrifenedig, neu efallai y byddai'n well gennych iddynt weithio mewn grwpiau i berfformio/adrodd eu stori.

Boed i'r Stori fwyaf dychrynlyd ennill!

The Evening Star.

THIS IS STONEN
MICHIGAN TRY
AGREE IN HOUSE

WILL BE...
IF...
...

ST...
BUREAU'S...
FOR...
...

SENATE...
REGISTRATION...
DRAWING...
...

TURNER CABINET
FALLS AS...
REASONS...

WIND...
UNDER...
OF U.S....

WINTER'S HARDEST
STORM HITS WEST

WETLAND...
...

NEW JERSEY SEES
STENOGRAPHY...

ALL...
AGAINST...

V. E. ...
HEADING...

MR48681 © 2014 KODAK PHOTOCHEMICALS, INC.

